

Stručni rad

ČITANJE I PROJEKT ZELENI ČITATELJ

Mojca Kravcar, profesorica razredne nastave

OŠ Ferda Vesela Šentvid pri Stični, Slovenija

Sažetak

U školi smo svjesni važnosti čitalačkog odgoja i razvoja čitalačke pismenosti. Čitanje je jedna od ključnih sposobnosti koja je potrebna čovjeku za funkcioniranje u svakodnevnom životu. Pozitivna iskustva s čitanjem u djetinjstvu najbolja su motivacija za daljnje čitanje. Čitanje učenicima omogućuju pristup znanju, samostalnom učenju, daljnjem školovanju, a kasnije i boljem radu, stoga moramo pronaći različite načine da im pomognemo u savladavanju početnog napora u učenju čitanja i omogućiti im da im čitanje postane zadovoljstvo. Čitanje je zahtjevan proces koji zahtijeva puno vremena i truda. Uz potporu Općine Ivančna Gorica i njezinog gradonačelnika, zavičajna knjižnica već nekoliko godina omogućuje sudjelovanje u prijatnom projektu Zeleni čitač. Projekt je namijenjen učenicima drugog razreda koji u okviru projekta nauče sve četiri abecede i postanu čitatelji do kraja školske godine. Na kraju su za svoj trud nagrađeni zelenom majicom.

Ključne riječi: čitanje, čitalačka pismenost, znanje, Zeleni čitatelj

1. Uvod

Čitanje je neophodna vještina sadašnjosti. Čitanjem dobivamo informacije o svijetu oko sebe, usavršavamo se u svakom pogledu, prevladavamo poteškoće i učimo o pravilima života. Čitanje nas uči razmišljati svojom glavom, pomaže nam shvatiti druge ljude, omogućuje nam razvijanje empatije i jačanje pamćenja.

Učenici koji odrastaju u sredini za koju je uobičajeno čitanje i koja potiče čitanje uspješniji su u životu. Učenici koji su motiviraniji za čitanje i koji čitaju češće, uspješniji su na području čitanja i učenja od svojih vršnjaka. No, na početku učenja čitanja to može biti veliki napor. Učenici drugih razreda uče čitati tijekom cijele godine i postupno svladavaju tehniku čitanja. U školi ih nastojimo motivirati i potaknuti na čitanje raznim modelima čitalačkog odgoja. No, često se susrećemo s problemom da učenici ne vole čitati. Koristimo se raznim motivacijskim sredstvima kako bi ih zaintrigirali: listovima za čitanje, čitankama, razrednom torbicom za knjige, razrednom knjižnicom, čitalačkom značkom... Također pozivamo roditelje i knjižničarku da sudjeluju. Mjesna knjižnica Ivančna Gorica, uz potporu općine, već šestu godinu provodi projekt Zeleni čitač u koji se rado uključujemo i u njemu sudjelujemo.

Svrha projekta je da zajedno (knjižnice, učitelji, roditelji, gradonačelnik...) ohrabrujemo učenike koji uče čitati.

2. Projekt Zeleni čitatelj

2. 1. Kroz školsku godinu

Tijekom cijele školske godine u drugom razredu puno radimo na poticanju učenja čitanja. Učenici slušaju puno bajki, redovito posjećuju školsku knjižnicu i uglavnom svi polažu čitalačku značku. U nacionalnom mjesecu zajedničkog čitanja od sredine rujna do sredine listopada svaki dan čitamo bajke, naročito one koje su odabrali učenici, pošto im je time čitanje još zanimljivije. Učenici još više uživaju u slušanju, čitanju i kreativnom stvaranju uz knjige koje donose od kuće. Na čitanje kod kuće potiče ih i knjižica za čitanje koju pažljivo ispunjavaju. Školska knjižničarka učenike često poziva neka posjećuju knjižnicu, za njih priprema zanimljive nastavne satove i čita im različite priče. Svaki mjesec priprema literarnu zagonetku, koju učenici s oduševljenjem rješavaju i bacaju u poštanski sandučić. Na kraju mjeseca sretno dobitnike čeka nagrada. Ispred škole imamo i dvije knjigotrčnice (*slj. knjigobežnica*), putem kojih učenici mogu sami posuditi i vratiti zanimljive knjige. U njih stavljaju i svoje knjige kako bi ih mogli podijeliti s drugima, kada im više nisu potrebne, čime usrećuje i druge učenike.

Slika 1: Knjigotrčnica ispred škole

Slika 2: Knjigotrčnica pored školskog igrališta

Ako je lijepo vrijeme, čitamo u učionici na otvorenom ispred škole. U našoj učionici imamo kutak za čitanje, u koji svaki mjesec dodajemo knjige, časopise, zagonetke... Učenici ju uglavnom posjećuju tijekom odmora, jutarnjega čuvanja, produženog boravka, a učenici koji su brži u rješavanju školskih zadataka i tijekom nastave.

Prijašnjih godina napravili smo čitalački odgoj još zanimljiviji pomoću torbice za knjige. Torba je bila puna knjiga prikladnih za čitanje i razgovor o njima kod kuće u obitelji. Svaki je učenik bio njezin skrbnik tjedan dana. Svakog ponedjeljka torbica je promijenila svog skrbnika. Učenici su zajedno sa svojim roditeljima pregledali i pročitali ponuđene knjige. Svoje mišljenje o knjigama i torbici zapisali su u priloženu svesku, a učenik je nacrtao crtež na temu priče koja mu se najviše svidjela. Jedva su čekali da dođu na red kako bi je ponosno odnijeli kući. Zbog mjera sigurnosti povezanih sa korona virusom od prošle godine dalje više ne upotrebljavamo torbice za knjige.

Svake školske godine prvih dana nastave posjećuje nas i knjižničarka mjesne knjižnice Ivančna Gorica. Poziva nas na sudjelovanje u projektu Zeleni čitač. Pri tom predstavlja

njihovu knjižnicu i poziva učenike da se učlane u nju. Svaki učenik dobiva knjišku oznaku i brošuru o važnosti čitanja. Na poleđini knjiške oznake napisano je deset zapovijedi za čitanje za roditelje.

Slika 3: Knjiška oznaka

Učenici pomoću radnog lista *Kako sam postao zeleni čitateljko* prate priču Bineta i Tince, kako su puno vježbajući naučili čitati i upoznali sve četiri abecede. Postali su zeleni čitatelji. To svake godine žele postati i naši učenici, u čemu do kraja školske godine naravno i uspiju. U nastavku priča je napomenuto da će uz ustrajnost moći postati i zlatni, pa čak i mudri čitatelji.

**KAKO SEM POSTAL
ZELENI BRALČEK**

Navodila za reševanje:

1. Preberite sami ali naj vam kdo drug prebere zgodbico na glas.
2. Ustrezno vstavi manjkajoče besede.
3. Pobarvaj majico v zeleno.
4. Dečki v oblaček napišite "Že berem sam", deklice pa "Že berem sama".

Spodbude:
Rešitve so na koncu učnega lista. Pogovarjajte se, kaj pomeni, da si na začetku še zelen ali potem rdeč, in zakaj moraš za znanje veliko vaditi. Kdaj postane bralec zlat? Kaj pomeni, da je človek moder? Pogovarjajte se o branju.

Berite.

Do prošle godine imali smo tijekom školske godine nekoliko susreta uživo. Na jednom od susreta upoznali smo kamišibaja (jap. kami: papir, šibaj: kazalište) i slušali bajku *Brdašce želja*. Oduševila nas je posebna forma pripovijedanja uz slike. Slike (ilustracije) su ugrađene u drvenu pozornicu zvanu butaj. Pripovjedač (kamišibajkar) tijekom pripovijedanja mijenja slike koje pokazuju što se u priči događa.

Čuli smo bajku *Obiteljska tajna* ispričanu čitalačko-motivacijskom metodom pogrešnog čitanja. Dok su im čitali priču, učenici su morali pažljivo slušati i izgovoriti točne riječi umjesto pogrešnih. Radeći ovo jako smo se zabavili, a priča je dobila smisao.

Slika 4: Radni list

Upoznali smo zanimljivu bajku *Žiga Špaget odlazi u široki svijet*. Učenike je u knjizi privuklo Braillovo pismo za slijepe i slabovidne. Većina učenika do tog trenutka nije poznavala ove vrste pisma.

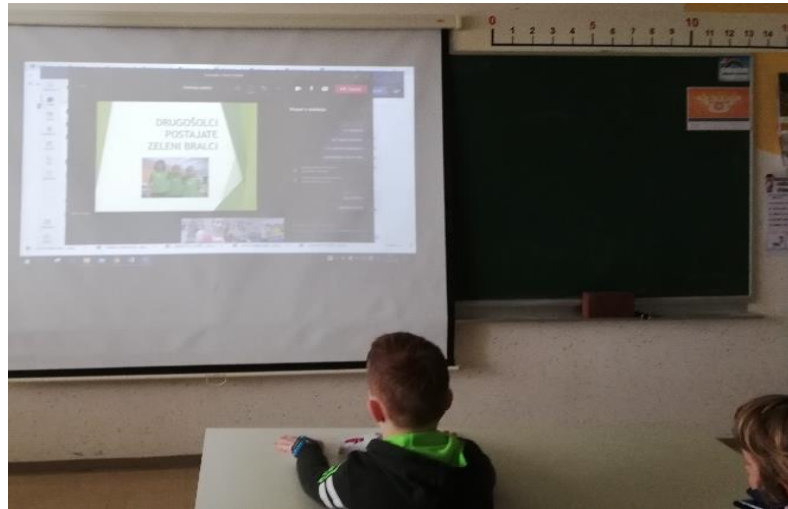
Na jednom od sastanaka saznali smo koliko je dug i dugotrajan put od autora do knjige koju čitatelj ima u ruci te koliko različitih stvaratelja surađuje kako bi knjiga dospjela na policu knjižnice ili knjižare.

Dobili smo i lutku patuljka Čitateljka koji nas prati u čitanju i ostalim školskim poslovima. Suzdržaniji i sramežljiviji učenici mu vole čitati jer ih ništa ne ispravlja, nego ih samo pažljivo sluša. Prati nas posvuda, s nama broji, pjeva, stvara i vježba. Čak ga nosimo sa sobom u šetnju i rekreacijski odmor.

Slika 5: Patuljak Čitateljko

Prošle školske godine susreti su se uglavnom održavali na daljinu. Nažalost, tako će vjerojatno biti i ove godine.

Slika 6: Sastanak na daljinu

2. 2. Zaključak projekta

Pred kraj školske godine svi smo nestrpljivi, u goste nam dolazi knjižničarka. Sa sobom dovodi prijateljicu Patuljčicu Čitateljčicu, koja također prije nije znala čitati. Jako se trudila, sada joj ide sasvim dobro, ali stvarno želi znati čitati još bolje. Zanima ih koliko smo dobro naučili čitati. Jako su zadovoljne i hvale baš sve učenike. Čestitaju im jer su marljivo radili cijelu godinu i postali čitatelji. Slijedi zaslužena nagrada, svi učenici dobivaju zelenu majicu. Cure dobivaju majicu s natpisom *Već čitam sama*, a dečki s natpisom *Već čitam sam*. To je za učenike posebno iskustvo, atmosfera je vrlo svečana.. Cijeli dan ponosno šeću školom u novim majicama. U posjet dolazi i gradonačelnik koji čestita učenicima drugog razreda.

Prošla godina je bila malo drugačija. Dodjelu priznanja održali smo na školskom igralištu.

Slika 7: Dodjela zelenih majica

Slika 8: Radosni zaključak

Gradonačelnik je pripremio snimku čestitke koju smo pogledali u učionici. Uživali smo i gledajući virtualnu predstavu s naslovom *Po Sloveniji s putnikom Janom* koju je pripremila Gradska knjižnica Grosuplje. Učenici su na duhovit način upoznali lokalne znamenitosti Slovenije.

3. Zaključak

U drugom razredu jedan od ključnih naglasaka je na učenju čitanja. Tijekom cijele školske godine učenici uporno rade na tehnici čitanja, a projekt Zeleni čitatelj dodatno pridonosi njihovoj motivaciji i pretvara učenje u nešto što je zabavno. To je dodatna karika koja učenike razigrano podsjeća na čitanje. Što više vježbaju čitanje, to će bolje čitati i razumjeti ono što su pročitali. Želja i cilj nam je da naši učenici u budućnosti postanu dobri čitatelji, da imaju bogat vokabular, automatiziranu tehniku čitanja, da razumiju pročitano i da kritički razmišljaju. Veseli nas takav način suradnje sa školskom i lokalnom knjižnicom.

4. Literatura:

- [1.] Furedi, F. (2017). *Od Sokrata do Twitterja*. Ljubljana. UMco.
- [2.] Isol (2015). *Družinska skrivnost*. Medvode. Malinc.
- [3.] Kermauner A. (2015). *Žiga špaget gre v širni svet*. Ljubljana. Zveza gluhih in naglušnih Slovenije.
- [4.] Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem*. Ljubljana. Mladinska knjiga.
- [5.] Newman, N.(2017). *Vzgajanje strastnih bralcev. Pet preprostih korakov do uspeha v šoli in v življenju*. Maribor. Hiša knjig. Založba KMŠ.
- [6.] Zeleni bralec: <https://www.youtube.com/watch?v=TdBAAtP9qMuc> (4.6.2020)